

Дадената схема показва възможно най-високата оценка за ННИ за 1979 г. - 5.7%. Анализът показва също, че макар оценките за категория б да са малки като пропорция в БВП, тази категория дава най-голям дял в общата оценка на ННИ. Това положение показва необходимостта от повече усилия за подобряване на оценките в категория б.

Нередовни наблюдения

Нередовните наблюдения със специално предназначение са друго средство за постигане на изчерпателност на националните сметки. Тези наблюдения не са част от базисните данни, могат да приемат различна форма (специални изследвания на разходите, доходите, труда, използваното време и проучвания на общественото мнение) и се разработват с цел подпомагане на оценката на ННИ. Те могат да бъдат извършвани от статистическите служби или от други организации и агенции. Резултатите от тях трябва да бъдат използвани много внимателно, особено когато са фокусирани чувствителни субекти. Например в изследване, свързано с избягване на данъците, е много вероятно хората, които укриват данъци, да не отговарят на въпросниците и резултатите да бъдат изкривени.

Такива наблюдения и анкети могат да бъдат използвани само като допълнителни източници и индикатори за поведението на стопанските субекти в икономиката.

Изследване на разходите за скрита продукция. Наблюдението на тези разходи е по-малко чувствителна тема от скритите доходи, тъй като разходите за скрити дейности не са забранени и не се преследват. Действително купувачът мо-

же да не знае дали продавачът оперира в сенчестата икономика, или не.

Наблюдение на скрития труд. Съществуват два алтернативни подхода: наблюдение на търсенето на скрита работна сила и наблюдение на предлагането. Въпросите на търсенето са по-малко чувствителни от тези на предлагането и могат да се очакват по-добри оценки на неизмерените дейности.

Изследване за използваното време. Изследването за използваното време може да даде представа за ненаблюдаваните дейности, в частност - за размера и структурата на продукцията на неформалния сектор и продукцията на домакинствата за собствена употреба. Допълнителни въпроси се изискват, за да се идентифицират тези дейности, например да се разграничи времето, използвано за работа като нает, от времето, изразходвано за собствена сметка; да се класифицират по отрасли и да се оценят оборотите и добавената стойност. Ако последната информация не може да се получи директно, трябва да се поставят въпроси за условията на живот на отговарящите домакинства, които могат да бъдат използвани като индикатори.

Изследвания на неформалния сектор на производство на стоки и услуги от домакинствата за собствено потребление. Наблюденията могат да дадат информация за размера на тези дейности в ННИ. Те трябва да бъдат внимателно разработени, за да могат резултатите за относителния обем на ненаблюдавани дейности да бъдат съгласувани с резултатите от други наблюдения.

Анкети за изследване на общественото мнение. Тези наблюдения на предприятията и на домакинствата